

Zuwe Zorgcentrum Woerden

VERKLARING VAN DE AFDELINGS NAMEN,
AANGEBODEN DOOR DE

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING
opgericht in 1957 gevestigd te Woerden

STEENKUILEN

In de jaren '20 van de 20^e eeuw werd het woningbouwplan Steenkuilen in Woerden (omgeving Prinsenlaan) gerealiseerd.

De naam verwees naar eerdere kleiafgravingen ter plaatse voor de steen- en pannenbakkerijen aldaar.

Bij gemeenteraadsbesluit van 16 juni 1926 werd een van straten in het nieuwbouwplan vernoemd naar die steenkuilen.

Met een kleine meerderheid van 6 tegen 5 stemmen werd echter in 1936 die straatnaam veranderd in de Prinsenlaan, vanwege het huwelijk van prinses Juliana met prins Bernhard .

De naam Steenkuilen is al veel ouder: in het archief van de Woerdense weeskamer is er al in 1592 sprake van de Steenkuylen.

Volgens overlevering verwijst de naam ook naar gronden achter bij de Kromwijkerkade alwaar executies plaatsvonden

Bronnen:

a. De straatnamen van Woerden, W.R.C. Alkemade en L.C.I.M. Peters, Stichts-Hollandse Bijdragen 17, Woerden 1996, pag. 100

b. Hein Douqué (1)

HALVE MAAN

In Woerden werden de stadswallen geslecht
in de 2e helft van de 19e eeuw
Aan de toenmalige stadswallen lagen kleine
voortuitgeschoven verdedigingsposten, genaamd ravelijnen.
Een van die ravelijnen was erop gericht om de weg naar
Linschoten onder controle te houden,
d.w.z. in het schootveld te houden.
Later is dit ravelijn omgebouwd tot een zg. halve maan.
De huidige Prinses Beatrixstraat in Woerden heette
daarom eerder Halve Maansstraat.

Bronnen:

- a. De straatnamen van Woerden, W.R.C. Alkemade en L.C.I.M. Peters, Stichts-Hollandse Bijdragen 17, Woerden 1996, pag. 32*
- b. Hein Douqué (1)*

HOGE BOOM

Een klein buurtschapje in Woerden aan de kruising van de 's-Gravesloot en de Grecht bij de waterwinning.

Het buurtschapje is onlangs geheel weer gerestaureerd.

Het buurtschap ontleent zijn naam aan een smalle hoge brug die eertijds over de Grecht lag. Thans ligt er een veerpontje.

Zo'n hoge brug werd vroeger ook "hoge boom" genoemd. Aanvankelijk was deze benaming begrijpelijk: om de juiste hoogte te bereiken werd de oever flink opgehoogd of er werden palen in het water gezet met een dwarsbalk. Hierover kon men een boom of brede plank leggen en de brug was gereed. De plank kon men bereiken via enkele treden of een trapje, zodat men hoog boven het water de overkant kon bereiken.

Deze hoogte had men nodig om de scheepvaart zo min mogelijk te hinderen. Vroeger was het aantal bruggetjes zo groot dat het Groot Waterschap van Woerden hier paal en perk aan stelde. Bij een algemene keur van 16 oktober 1562 was hun goedkeuring vereist voor bruggen over de boezemwateren.

Bronnen:

a. *De straatnamen van Woerden*, W.R.C. Alkemade en L.C.I.M. Peters, *Stichts-Hollandse Bijdragen 17*, Woerden 1996, pag . 90

b. www.shhv.info/harmelen/fotos/kwakel1.JPG

GROENE WOERD

Een groene woerd is een wilde mannetjeseend.

De naam woerd heeft echter ook een geologische/geografische betekenis. Een woerd betekent nl. ook een opging aan een rivier (meestal een rivierduin). Woerden ontleent daar haar naam aan.

De betekenis van die geologisch-geografische achtergrond is terug te vinden in de straatnaam Hoge Woerd te Woerden nabij de Petruskerk en het Arsenaal. De rivierduin is nog steeds zichtbaar en tastbaar: halverwege de Rijnstraat merkt men dat men omhoog gaat. Op de kruising van de Rijnstraat, het Kerkplein en de Kerkstraat ligt nl. deze riverduin.

Het Romeinse castellum van Woerden (Laurium geheten in de Romeinse tijd en waarvan de contouren zijn aangegeven op het Kerkplein) is op deze rivierduin gebouwd.

Bron:

Verspreide bronnen verzameld door Frans van Bork

SCHANS

Een schans is de algemene benaming voor een eenvoudig, als regel aarden verdedigingswerk. Tijdens de 80-jarige oorlog belegerden de Spanjaarden van 8 september 1575 tot 24 augustus 1576 Woerden. De Spanjaarden hadden diverse schansen opgericht rond Woerden, zoals de Vossenschans nabij de huidige Mauritssingel te Woerden, de Franckenschans bij Kamerik en de Schenkenschans ten noorden van de Oude Rijn.

Na het roemruchte rampjaar 1672 – de Republiek wordt aangevallen door Frankrijk en Duitsland – gaat het gehele gebied rond Woerden deel uitmaken van de Eerste Hollandse Waterlinie. Op kwetsbare plaatsen worden schansen opgeworpen, zoals de Linschoeterschans, de Wierickeschans, het Fort Oranje, het Fort Kruijin, de Schans halverwege Montfoort en Oudewater etc.

Bronnen:

a. Limes en Linie, Jan van Es, Stichts-Hollandse Bijdragen 31, Woerden 2004, pag 40-41 en 54

KRUIPIN

Buurtschap rond voormalige schans of fort Kruipin ter hoogte van Geestdorp en de Van Teylingenweg te Woerden.

Ten oosten van Woerden lagen aan weerskanten van de Oude Rijn twee schansen: de Vossenschans aan de zuidkant en de Schenkenschans aan de noordkant van de rivier. In 1747 en 1748 werden op deze plaatsen forten gebouwd: in het zuiden fort Oranje, ook wel fort de Vrijheid genoemd en fort Kruipin aan de noordkant. Kruipin is genoemd naar een herberg die daar vroeger stond, bij de brug over de Kameriksche Wetering. De herberg zelf was op zijn beurt weer vernoemd naar de kleine huisjes die waren gebouwd nabij de Schenkenschans. Men moest die huisjes inkruipen. Toen in het begin van de negentiende eeuw de Nieuwe Hollandse Waterlinie rond de stad Utrecht werd ingericht verloor de Eerste Hollandse Waterlinie haar betekenis. Fort Kruipin is na 1816 opgeheven en geslecht. De omgrachting van het werk is nog steeds aanwezig en te zien op kaart, luchtfoto en vanaf de weg.

Bronnen:

a. Duizend jaar waterbeheer in de Stichtse Rijnlanden

Onderzoek naar de geschiedenis van het waterbeheer en de cultuurhistorische betekenis van kunstwerken, waterstaatsgebouwen, molens, gemalen en waterkeringen in het beheersgebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Adviesbureau voor landschap en cultuurhistorie, www.lantschap.nl vermoedelijk jaar 2006

b. Limes en Linie, Jan van Es, Stichts-Hollandse Bijdragen 31, Woerden 2004, pag 64 c. Hein Douqué

GLOEIENDE SPIJKER

Buurtschapje nabij Nieuwerbrug, aan de rechter Rijnsoever,
dat ter plaatse bekend is als De Bree.
Volgens een aldaar geboren en getogen bewoner van 53 jaar vernoemd
naar een afgebrande molen
waarvan de spijkers nog eindeloos nagloeiden.
Het plaatselijke café De Spijker is vernoemd naar deze gebeurtenis.

Bronnen:

a. www.buurtlink.nl/web/2415BH/Nieuwerbrug/Gloeiende_Spijker/Luchtfoto.htm - 29k -

*b. gesprekje van Frans van Bork en Bets Peerdeman ter plaatse op 9 februari 2008
(2)*

GROENE BEDSTEE

Een van de medewerkers van bibliotheek te Woerden vertelde dat haar grootmoeder aan de Groene Bedstee woonde.

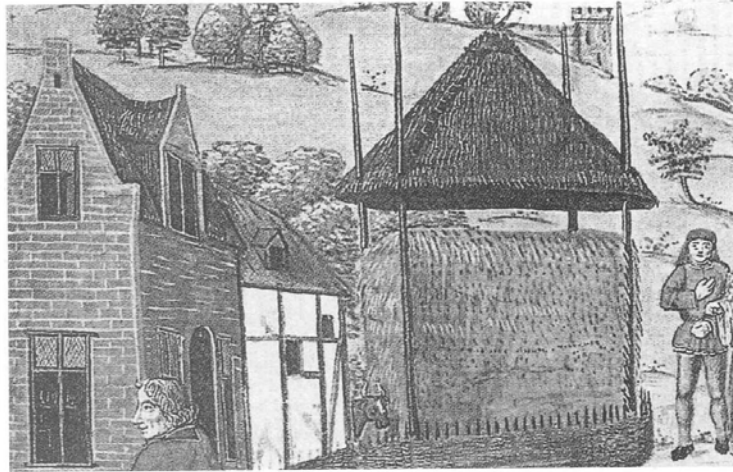
Dat was het stuk van de huidige Prinsenlaan dat toen uitkeek op de weilanden.

Een ander stuk van de Prinsenlaan werd de Steenkuilen genoemd (zie ook Steenkuilen).

Bronnen:

- a. Gesprekje van Frans van Bork en Bets Peerdeman ter plaatse op 8/9 februari 2008(2)*

STROOTAS

Richting Barwoutswaarder heeft jarenlang een strotas (in oud-Nederlands strootas) gestaan.

Een strotas is vergelijkbaar met een [hooitas](#). Een strotas is dan stroberg, stro[hoop](#), stromijt, stroschelf of stro[klamp](#). Zie onderstaand verhaal, ontleend aan www.volksverhalen.be

“De Spanjaarden kwamen vroeger vaak in 't Hoefijzer en in den Biekorf in Putte (Vlaanderen). Ze lieten hun geld rollen en verleidden heel wat Vlaamse meisjes. Twee Vlaamse mannen hadden er genoeg van en sloegen twee Spanjaarden met een kegel het hoofd in. De Spaanse overheid kwam het te weten en de overste zei: “Het hoofd van die twee mannen moet op een schotel of een bord naar mijn tafel worden gebracht”. Eén van de moordenaars verschool zich een jaar lang in een duiventoren. De andere had zich achter een *strotas* verborgen. De Spanjaarden waren daar komen zoeken en hadden met bajonetten in het stro gestoken, maar ze hadden de man niet geraakt. Uiteindelijk hebben de Spanjaarden de streek verlaten”.

Bronnen:

- a. *Hein Douqué (1)*
- b. www.volksverhalenbank.be

DE DUBBELE SLEUTEL

Op de plek waar de voormalige HEMA in Woerden staat (eind Voorstraat hoek Nieuwstraat), stond eerder het hotel café De Dubbele Sleutel naar het ontwerp van architect Jan Wils. Van Jan Wils, ondermeer ontwerper van het Olympisch Stadion te Amsterdam, staan nog enkele woonhuizen in Woerden en Oudewater .

De Dubbele Sleutel wordt als een van de belangrijkste werken van Jan Wils gezien.

De naam is ontleend aan de ligging nabij de voormalige Leidsepoort. Deze poort aan de westzijde van de stad gaf toegang tot de weg naar de stad van de Dubbele Sleutels, Leiden.

De dubbele sleutels vormen nog steeds hoofdkenmerk van het stadswapen van de stad Leiden.

Bronnen:

- a. 1949-heden: Hoochwoert enzo, gemeente woerden, 2006, ISBN 90-804864-2-6, pag. 52*
- b. De gemeentewapens van Nederland, Kl. Sierksma, 1960, Uitgeverij het Spectrum, Utrecht*

DE VOS

De Vos is geen straat- of buurtschapsnaam uit Woerden of omgeving. De naam is afgeleid van het toenmalige woningcomplex de Vossenschans aan de Vossenschanslaan te Woerden (zie aldaar).

*Bron:
Hein Douqué (1)*

HARDDRAVERSLAAN

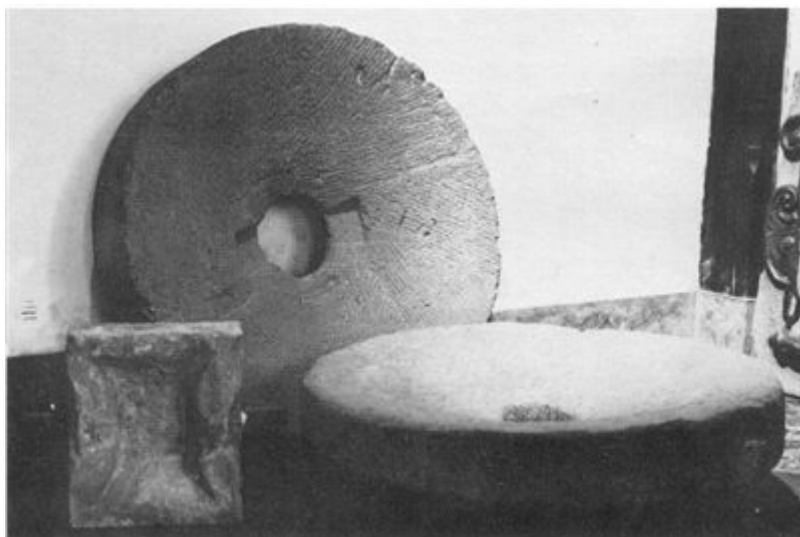
Voordat de Nieuwendijk te Woerden werd bebouwd, werden er in de 19e eeuw harddraverijen met paarden gehouden. Vooral de toenmalige burgemeester C.J. Bredius was er een groot liefhebber van.

Toen werd de uit 1456 stammende Nieuwendijk ook wel Harddraverslaan genoemd.

Bron:

De straatnamen van Woerden, W.R.C. Alkemade en L.C.I.M. Peters, Stichts-Hollandse Bijdragen 17, Woerden 1996, pag . 90

WEDDESTEYN

Verpleeg- en zorginrichting in het voormalige katholieke ziekenhuis Ope Dei aan de Utrechtsestraatweg te Woerden.
Weddesteyn ontleent haar naam aan een voormalig verdedigingsbolwerk aan de westzijde van de stad van Woerden.
Aldaar werden in 1590 twee molenstenen uit de Romeinse tijd gevonden. Het bolwerk stond ter plaatse waar nu de Hugo Janszstraat ligt. De twee molenstenen staan tentoongesteld in het stadsmuseum van Woerden.

Bronnen:

- a. Ziekenzorg in Woerden, Nico Plomp, Woerden 1980, uitgever Hofpoort Ziekenhuis, pag. 152*
- b. Hein Douqué (1)*

VOSSENSCHANS

Schans (aarden wal) opgeworpen door Spaansgezinde troepen ten tijde van het Spaanse beleg van Woerden van 8 september 1575 tot 24 augustus 1576.

De schans lag op de hoogte van de huidige Utrechtsestraatweg/ Vossenschanslaan te Woerden.

Tot het eind van de 20e eeuw stond de Vossenschans synoniem voor het woongebouw De Vossenschans aan de Vossenschanslaan.

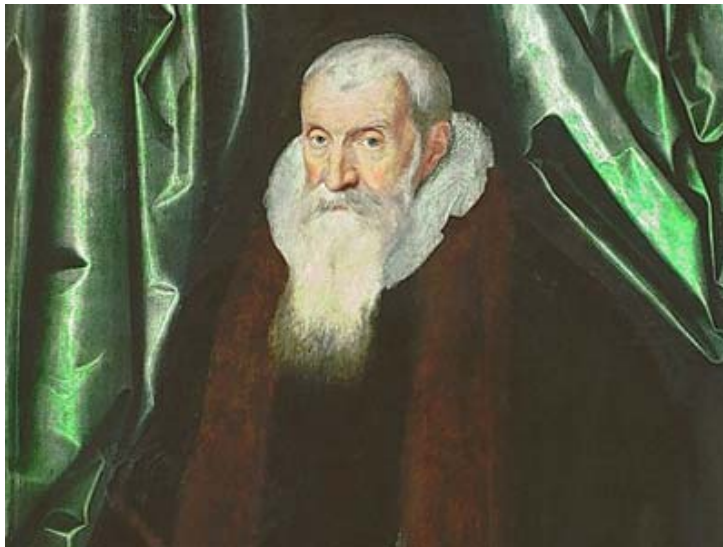
Dit gebouw is inmiddels vervangen door een nieuw gebouw met seniorenwoningen.

Dit gebouw is tijdens de bouw wel de Banaan genoemd.

Bronnen:

- a. Limes en Linie, Jan van Es, Stichts-Hollandse Bijdragen 31, Woerden 2004, pag 40-41 en 54*
- b. Hein Douqué (1)*

HOFPLEIN

Het Hofplein is het centrale plein van het huidige zorgcomplex Weddesteyn en het nieuwe woningcomplex op de voormalige locatie van de Vos-senschans nabij de Utrechtsestraatweg te Woerden.

De naamgeving heeft de nodige voeten in de aarde gehad.

In 1983 was het verzoek ingediend om de locatie Piet Heiplein te noemen. De naam werd afgewezen door de gemeente, omdat Piet Hein, de Zilver Vloot-zeeheld uit de 80-jarige oorlog, geen staatsman was. Dit terwijl de locatie in het Staatsliedenkwartier ligt.

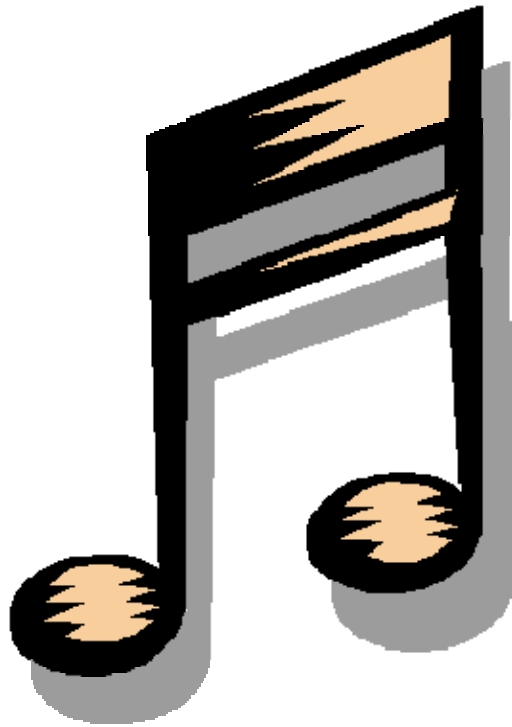
Om uit de impasse te geraken, is een wedstrijd uitgeschreven waaruit de naam Hofplein rolde. De gemeentelijke straatnamencommissie oordeelde, dat deze naam een verwijzing inhield naar het staatsliedenkwartier bij uitstek, nl. het Binnenhof en de Hofvijver te Den Haag.

***Johan van Oldenbarnevelt** was als directe opvolger van [Willem de Zwijger](#) een belangrijk Nederlands staatsman tijdens de [Tachtigjarige Oorlog](#); hij werkte lange tijd samen met Willems zoon prins [Maurits van Oranje](#). In 1619 werd hij op het Binnenhof onthoofd wegens (het een zeer omstreden, want politiek beïnvloede vonnis van) hoogverraad.*

Bron: Hein Douqué(1)

NOTEN

Hein Douqué is de voormalige directeur van het verzorgingscomplex Weddesteijn. Hij heeft de namen van de afdelingen van Weddesteijn zo veel mogelijk vernoemd naar locaties in en rond Woerden waarvan de namen in onbruik zijn geraakt, maar nog wel bekend waren/zijn bij de bewoners van het complex.

Frans van Bork en Bets Peerdeman, Stichts-Hollands Historische Vereniging

